

Umělec Robert Šalanda byl před rokem součástí společné zahajovací výstavy v budoartu. Po roce se do našich výstavních prostor vrací s nejnovějšími pracemi, ve kterých je patrný další posun v jeho uměleckém směřování. Nejenom o tom, jakým směrem se jeho tvorba aktuálně ubírá, si s Robertem povídala kurátorka výstavy Barbora Klímová.

Roberte, tvá poslední plátina (oproti starším obrazům jako Lavičky, Flower aj.) potvrzují abstraktní směřování. Z dřívější tvorby recykluješ některé motivy (zvětšené výseky vlastních obrazů, lettristické náměty, aj.). Na některých plátnech se však objevuje nová barevnost a dokonce i převaha štětcové malby, která evokuje krajinné scenérie. Zamýšlíš se ubírat tímto směrem?

Spíše než o plán ubírat se novým směrem jde o ověřování možností, které mi malířské médium nabízí. Tento proces ověřování může v důsledku znamenat to, že se k úspornému vyjadřování opět vrátím. Co se chystám zcela jistě nadále rozvíjet, je práce s textem.

Ještě ke zmíněným lettristickým obrazům. Můžeš přiblížit jejich obsahovou stránku?

Malba je již poměrně automaticky brána jako zástupce verbálních vysvětlení. Jednou z jejích vlastností ale je, že výsledek je možné interpretovat mnoha způsoby. Použití textu ve své tvorbě tak vnímám jako možnost jak se v případě potřeby vyvázat z tohoto modu. Text může prostor pro divákovu vnímání jasněji vymezit a udat určitý směr. Zajímá mne moment, kdy uměleckou citací dostává text zvláštní status.

Bez názvu II., 30x40 cm, 2012

S jistou pravidelností se v tvé tvorbě objevuje nepřehlédnutelná červená. Jaký je tvůj vlastní ikonografický výklad této barvy?

Symbolický výklad této barvy každý tuší, nebo si jej může zjistit. Že červená je symbolem, hněvu, varování, lásky, sexu, ale i socialismu, nebo že v účetnictví značí dluh je zajímavé. Racionální důvody, proč tuto barvu tak často používám, však netuším. Možná mne láká proto, že patří k barvám, které se v přírodě a vůbec v okolí nevyskytují tak často.

Uměl bys vyjmenovat tvých pět nejzásadnějších obrazů?

Bylo jich více. Z těch starších třeba: Květina 2004, Zábradlí 2005, Lavičky 2006, Květináč 2006, Kraul 2009.

Uvádíš, že tvým skicářem i zdrojem námětů je internet. Sbíráš inspiraci i z tvého blízkého okolí? Jakým způsobem vlastně pracuješ?

Informace, že zdrojem námětů je pro mne internet, je staršího data. Aktuálně tomuto tvrzení nedávám žádný zásadní význam. Jsem si jist, že je jen hrstka umělců, kteří tento informační zdroj nepoužívá. Z obecného pohledu jsou pro mne inspiračním motorem zážitky a fascinace z tvorby jiných. Často však nejde vůbec o malbu, občas ani o výtvarné umění. Průběh samotné práce bych přirovnal k šachové partii, kterou však hraji pouze sám se sebou. Snažím se více či méně promyšlenými tahy vytlačovat slabšího sebe/protihráče a dospět tak k uspokojivému výsledku. Časté a nejméně oblíbené jsou samozřejmě situace patové.

Jsi sportovně založený člověk. Do jaké míry se kromě ironizujících narážek na sportovní výroky a symboly odráží sport v tvé tvorbě? Maloval jsi dříve, než lyžoval?

Spíše bych snad mohl říct, že jsem umělec, který má rád sport. Pokud nebudeme počítat jasnou věc, že jiné aktivity, než ty umělecké, umožňují mít od samotné tvorby zdravý odstup, aplikuji v tvorbě můj zájem o sport pouze tak, jak jsi v otázce popsala. Pokud vím, tak jsem držel v ruce dříve pastelku, než měl lyže na nohou.

Poměrně nedávno ses vrátil ze stipendia v New Yorku. Bylo tam něco (zkušenost, zážitek) nebo někdo, co tě ovlivnilo?

Jakýkoliv delší pobyt v zahraničí, tak i tento newyorský mi poskytl skvělou možnost, jak se na čas vyvázat z regionálních vlivů, které v určitých momentech mohou působit jako „profesní brzda“. Pokud však s odstupem hodnotím, co bylo to nejpřínosnější, tak to byla jednoduše možnost nerušené koncentrace na práci, které se mi z různých důvodů v místě mého trvalého působení často nedostává.

Vedle vlastní malby se věnuješ jak kurátorské tak pedagogické činnosti, uměl bys trochu zobecnit malířské umělecké trendy, které se nyní v tvém okolí objevují?

Závisí na tom, jakými informačními zdroji se člověk obklopuje. Vnímám kolem sebe díla, která se inspirují, nebo souvisejí vědomě, či nevědomě s populární lipskou (Neo Rauch, Matthias Weischer, David Schnell, Tilo Baumgärtel...), polskou (Wilhelm Sasnal, Rafal Bujnowski, Marcin Maciejowski...), rumunskou malbou (Adrian Ghenie, Victor Man, Serban Savu...). Po prolistování obsáhlé publikace o současné malbě Vitamín P 1-2, ale pokaždé s potěšením zjistím, že aktuální trendy z širšího pohledu neexistují.

Je něco, co bys mohl z této trojjediné pozice (umělec-kurátor-pedagog) poradit budoucím umělcům případně kurátorům?

Pokud bych měl někomu radit, tak pouze s pozice umělce. Kurátor a pedagog jsou aktivity, které s této pozice vyplynuli. Jelikož nemám rád obecné moudra bez konkrétního tazatele, mám tendenci toto téma spíše ironizovat. Na téma životní moudra, jsem v jedné starší práci použil oblíbenou větu: „Když ti život přináší hodně brambor, udělej si bramborový salát“.

Tvá přítelkyně Barbora často čerpá inspiraci z dávné historie, máš i ty nějaké umělce nebo umělecké období, které využíváš jako zdroj nápadů nebo je obdivuješ?

Jsem typický postmoderní umělec, takže čerpám napříč historií a nevymezuji se pouze k jedinému stylu, či období. Oblíbené více či méně známé umělce jistě mám, např. Bill Viola, Ed Rusha, Rodney Graham, Anish Kapoor, Raymond Pettibon, Mel Bochner, Mark Titchner, Sreshta Rit Premnath, Avner Ben Gal, Christian Vetter, Tala Madani, Thomas Schiebitz, Victor Man, Verne Dawson, Thomas Zipp, William Daniels, Nicole Eisenman.

Barbora Vobořilová se v rámci aktuální výstavy představuje ve dvou uměleckých polohách – pro její práci se sklem i s drapérií je společný návrat do historie a autorčin nový náhled na tradiční techniky, ve kterém si formálně pohrává s proporcemi a dekorem.

Báro, v roce 2011 jsi v mezinárodní soutěži pro mladé skláře Stanislav Libenský Award získala 2. místo, můžeš přiblížit tento cyklus Svaté tajiny?

Jednalo se o diplomovou práci, jejímž tématem byla obřadní nádoba. Mým původním záměrem bylo vytvořit několik typů. Celek se mi ale významově tříštil. Pro nádobu, která je pohárem jsem se rozhodla pro její jasnou a zřejmou čitelnost. Cyklus se nakonec skládal s deseti kusů, které jsou oproti běžným pohárům, určeným k pití, naddimenzované a stávají se tak více objektem.

Poháry z oceněného cyklu Svaté tajiny

Kde jsi čerpala inspiraci?

Hlavní inspirací mi bylo broušené a řezané sklo, které vznikalo v českých zemích v období baroka. Byla to v dějinách velmi významná epocha, která ovlivnila ráz sklářství po celém světě. Ve vystavění tvaru poháru jsem se pokoušela narušovat tradiční řád proporcionality, státnost a možná i jakousi logickou návaznost jednotlivých částí. Respektovala jsem klasické řazení tvarů, ale vlastní pojetí jsem nacházela v předimenzování některých částí nebo například v jejich vyosení. Rozhodla jsem se vyzkoušet, co proporční kompozice snese. V období baroka se sklo kombinovalo i s drahými kameny, barevnost mých pohárů a světelná neprostupnost některých z nich odkazuje i na tuto zálibu.

V poslední době se zabýváš navrhováním i samotnou realizací módních návrhů. I zde čerpáš inspiraci v historii?

Ano, historie bude pro mě asi vždy zásadní. Ovlivňuje mne samozřejmě i současné dění, ale řekla bych, že hlavně podvědomě. Pokud vyloženě pátrám po inspiračních zdrojích tak v historii. Má pro mě větší sílu a výpovědní hodnotu.

Nacházíš nějakou podobnost v materiálech jako sklo a látka?

Během realizace jsem spíše než o podobnosti přemýšlela o rozdílnosti. Práce se sklem bývá technologicky náročná a často není možné udělat krok zpátky. Například tavení skla je proces, jehož opakování je finančně a časově velmi náročné. Člověk si dá opravdu pozor, aby se výsledek podařil a chce si být tvarem jistý. S broušením skla je to jednoduše tak, že když nějaký materiál odeberete, už ho nemůžete nalepit zpátky. To se mi na práci se sklem svým způsobem líbí. Během realizace se mi stalo, že jsem z tavící pece vyndala několik nepodařených kusů. Sklo nedoteklo do formy tak, jak mělo, nebo forma praskla a část skla vytekla ven. Neměla jsem čas tavit tvary znovu a rozhodla jsem se zakomponovat i „nepodařené“ kusy. Částečně jsem sklo obrousila, ale zachovala jsem i formální živost, která vznikla zatuhnutím odtékajícího skla. Výsledek byl lepší než můj původní záměr.

Při práci s látkou mi tohle omezení svým způsobem scházelo. Měla jsem pocit, že můžu zkoušet do nekonečna cokoli, obzvláště dokud jsem pracovala se zkušební látkou. Stále jsem návrhy předělávala, nebralo to konce. Nakonec mi pomohlo, že jsem si model stříhla načisto z finální látky. Mohla jsem sice pořád párat, ale určitého omezení jsem dosáhla.

Šaty z dílny Barbory Vobořilové

Která část z realizace tě baví nejvíc?

Jak asi vyplývá z předchozí odpovědi, tak realizace ve finální fázi. Baví mě, že materiál nabízí někdy nečekané možnosti a ráda během tvorby věci domýšlím a předělávám. Nedokážu si představit, že bych předala někomu svoje návrhy k realizaci. Přišla bych tak o nejzáživnější proces a moje věci by pravděpodobně vypadaly jinak.

Co by sis přála do budoucna ohledně své tvorby?

Jen čas a peníze, zbytek bych si uměla zařídit sama.

Děkujeme za rozhovor.